

Tânărul Ion Arion, considerat "eroul martir al Unirii", a fost împușcat de maghiari într-un tren care ducea, în 30 noiembrie 1918, delegați din Cluj la Marea Adunare de la Alba Iulia, el fiind cel care purta steagul tricolor al satului său. Cazul a fost cercetat, dar clasat din lipsa dovezilor.

Cea mai controversată poveste legată de Marea Unire din 1918 este cea a tânărului Ion Arion, considerat de istorici "martirul Unirii", care a murit cu tricolorul în mână, împușcat de maghiari în timp ce venea la Marea Adunare de la Alba Iulia, cazul fiind cercetat, dar clasat din lipsă de dovezi. Mormântul eroului, aflat într-un cimitir din Alba Iulia, este uitat de autorități și, cu excepția istoricilor, foarte puțini cunosc povestea "stegarului martir" al Unirii.

Veteran de război la 24 de ani, Ion Arion era flăcăul mândru ales să poarte steagul tricolor al satului Agriș

Șeful Secției de Istorie a Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, Tudor Roșu, doctor în istorie și unul dintre cei care au cercetat cazul lui Ion Arion, spune că tânărul, originar din satul Agriș, comuna clujeană Iara, este considerat atât de istorici, cât și de personalitățile din 1918 ca fiind "eroul martir al Unirii".

El a murit, potrivit istoricului, în seara de 30 noiembrie 1918, în timp ce se afla în tren, împreună cu delegația satului său, și mergeau la Alba Iulia pentru a participa la Marea Adunare Națională din 1 decembrie.

Roșu povestește că, în ziua de 30 noiembrie dar și în ziua de 1 decembrie, căile ferate erau foarte aglomerate și erau adăugate garnituri de tren suplimentare pentru cei care doreau să ajungă la Alba Iulia.

"Fiecare sat, fiecare comună cu pretenții a vrut să fie reprezentată la Alba Iulia. În situația asta s-a aflat și satul Agriș din comuna Iara, județul Cluj, aflat la granița dintre Cluj și Alba. Agrișenii au trimis o delegație de 25 de oameni spre Alba Iulia, care au urcat la Turda în trenul special care mergea spre Alba Iulia. O problemă care s-a pus atunci a fost cine să poarte steagul pe care îl făcuseră fetele din sat, steagul care să îi reprezinte pe agrișeni la Marea Adunare

Uciderea lui Ion Arion, "eroul martir al Unirii", un caz neelucidat de 96 de ani

Written by Administrator

Wednesday, 31 December 2014 00:20 - Last Updated Sunday, 22 February 2015 01:11

Națională de la Alba Iulia. Cel ales a fost Ion Arion, un tânăr care, deși avea doar 24 de ani, era veteran de război, luptase trei ani în primul război mondial și era venit acasă cu gradul de caporal", povestește Tudor Roșu.

Potrivit istoricului, fiecare sat dorea atunci să aibă o delegație de care să fie mândră, iar în fruntea acesteia un bărbat "mândru", care să poarte steagul realizat de fetele și femeile din comună.

"Ion Arion este descris, potrivit surselor pe care le avem la dispoziție, ca fiind un tânăr cu un fizic impresionant, înalt și voinic, chiar cu o statură considerată herculeană. Surse istorice ne spun că Ion Arion a jurat atunci să nu lase steagul din mână decât cu prețul vieții", spune Roșu.

Potrivit acestuia, situația în Transilvania era încă tensionată deoarece războiul nu se încheiase de mult și trecuseră doar 20 de zile de la semnarea armistițiului.

De asemenea, pe căile ferate erau mari probleme pentru că erau garnituri de trenuri staționate sau în mișcare, care ducea în retragere spre Ungaria trupe maghiare și germane, cu echipamente militare.

"Pe de altă parte, pentru români era o mare sărbătoare și în timpul deplasării spre Alba Iulia trenurile opreau perioade mai lungi de timp în diferite gări, unde delegații coborau cu fanfare și se prindeau în hora unirii. În tabăra cealaltă, maghiarii sau trupele de husari nu priveau cu ochi buni aceste manifestări de bucurie. La fel s-a întâmplat și în gara din Teiuș, când trenul în care se afla și Ion Arion cu delegația din Agriș s-a pus în mișcare, a început un foc încrucișat asupra garniturii, din mai multe direcții de la etajul superior al gării din Teiuș, dar și dintr-un tren blindat german staționat. Tirul a însoțit trenul pe o distanță de doi kilometri de la plecare. În momentul acela, s-a strigat «Avem un mort în tren». Era vorba de Ion Arion, care a fost nimerit de două gloanțe și a decedat la scurtă vreme", explică Tudor Roșu.

Potrivit acestuia, trenul a ajuns în aproximativ o oră la Alba Iulia, însă Ion Arion era deja mort.

"Când trenul a ajuns la Alba Iulia, Ion Arion era deja mort, trupul său a fost depus pe catafalca la

biserica din cartierul Maieri, în zona gării din Alba Iulia. Ulterior, a fost înmormântat în cimitirul Maieri, la 2 decembrie 1918, după un ceremonial special la care au participat diverse personalități ale vremii. Există și o fotografie realizată de Samoilă Mârza cu sicriul deschis al lui Ion Arion. Cel care a oficiat slujba religioasă a fost Florian Rusan, preotul paroh din Maieri, un preot cunoscut la vremea respectivă, cel care s-a și îngrijit ulterior de ridicarea monumentului funerar și de organizarea parastaselor", afirmă Tudor Roșu.

Asasinarea lui Ion Arion, cercetată de autoritățile maghiare și române

Istoricul Tudor Roșu afirmă că în cazul uciderii lui Ion Arion a fost deschisă o anchetă, care în primă fază a fost derulată de autoritățile maghiare, mai exact un procuror maghiar de la Cluj-Napoca.

"A fost deschisă o anchetă în acest caz, iar procurorul maghiar nu a dat prea multă atenție acestui caz, opinând că - deși nu era loc de opinii într-un astfel de caz - românii au provocat tensiuni și ei ar fi fost cei care i-au provocat pe maghiari. Astfel, nu a incriminat în niciun fel fapta propriu-zisă", explică Roșu.

Cazul s-a redeschis mai târziu, în 1919, iar, potrivit acestuia, a existat chiar un suspect, pe numele Iuliu Andrasi, un frânar din Gara Teiuș.

De asemenea, au existat suspiciuni care au planat și asupra unui căpitan de husari, Gaspar Varadi.

"A existat și o suspiciune care a planat asupra unui căpitan de husari, Gaspar Varadi, care a murit în urma unui schimb de focuri în zona podului de la Mihalt. Cert este că nu a existat un suspect care să fie demonstrat ca fiind autorul crimei. Oricum, focul a pornit din mai multe direcții, după toate sursele istorice", spune Tudor Roșu.

La rândul său, șeful Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Alba, Dana Zecheru, spune că dosarul privind uciderea lui Ion Arion se află în prezent în arhiva instituției, fiind preluat de la instanțele judecătorești care au cercetat cazul.

"Dosarul legat de uciderea lui Ion Arion, cel considerat martirul Unirii, este deținut de Arhivele din Alba în fondul Tribunalul Alba. Este un dosar din 1919, dar nu este un dosar care se termină foarte clar (...) Dosarul are aproximativ 80 de file și cuprinde în primul rând declarații ale martorilor, atât în limba română, cât și în limba maghiară pentru că la un moment dat au existat anchetatori de ambele etnii, dar și hotărâri atât ale Procuraturii din Cluj, cât și ale Tribunalului din Alba Iulia. Toate aceste hotărâri nu dau nicio hotărâre definitivă, se constată, cel puțin de către Tribunal, că a existat fapta, dar nu s-au dovedit vinovații", explică Dana Zecheru.

Potrivit acesteia, în dosarul care reunește, de fapt, dosare ale mai multor instituții care au cercetat cazul este vorba și despre unul dintre membrii Gărzii Maghiare care staționa în Gara Teiuș și care a fost și el cercetat pentru uciderea stegarului Ion Arion.

"Au fost declarații ale martorilor, atât dintre cei care au fost de față în momentul respectiv, cât și dintre cei care au aflat de la cei de față despre ce s-a întâmplat. Deși inițial toate declarațiile îl prezentau ca și vinovat pe acel membru al Gărzii Maghiare, Procuratura Regală din Cluj a stabilit că declarațiile nu sunt foarte concludente și că nu există dovezi palpabile cum că cineva l-ar fi împușcat pe românul care venea spre Alba Iulia sau că cineva ar fi tras către trenul care ducea românii spre Alba Iulia, deși găurile de gloanțe au fost dovezi clare. Nici procuratura română și instituțiile românești care au continuat cercetarea nu au reușit să stabilească vinovatul, deși martorii au declarat că la ordinul comandantului Gărzii Maghiare s-a tras către trenul care pornea spre Alba Iulia", spune Dana Zecheru.

Dosarul uciderii lui Ion Arion cuprinde însemnări și declarații chiar și din 1920, iar un raport de atunci al Procuraturii Alba Iulia precizează: "În contra inculpatului Iuliu Andrasi ridic acuza pentru crima de asasinare comisă în gara Teiuș, la 30 noiembrie 1918, asupra trenului de persoane care venea la adunarea națională Română la Alba Iulia, după vagonul de poștă fiind adăpostit în mai multe rânduri cu intențiunea precuțetată a împușcat asupra decedatului Ioan când acesta ținea în mână steagul tricolor românesc, în urma cărei împușcături a murit subit".

După 96 de ani, mormântul lui Ion Arion pare a fi uitat de autorități

Mormântul lui Ion Arion se află în Cimitirul Maieri din Alba Iulia, însă atât eroul martir, cât și locul în care se odihnește par să fi fost uitați de autorități.

Mormântul este acoperit în aceste zile de ultimele frunze de toamnă târzie, iar pe lespedea tocită de ani se vede o candelă veche și o floare uscată, dovadă că există cineva care și-a mai adus aminte de fostul stegar.

Istoricul Tudor Roșu spune că mormântul și piatra funerară au fost amenajate prin implicarea preotului Florian Rusan, cel care a fost în 1918 parohul bisericii din Maieri, unde a fost depus corpul neînsuflețit al lui Ion Arion.

Potrivit lui Tudor Roșu, preotul s-a și îngrijit ulterior de ridicarea monumentului funerar, primind o parte din bani de la statul român, dar și de organizarea parastaselor.

Pe piatra de funerară a mormântului preotul a scris "Ion Arion - din comuna Agriș Iara, ucis mișelește de Garda Maghiară în Gara Teiuș în drum spre Marea Adunare ținută în Alba Iulia la 1 decembrie 1918. Națiunea recunoscătoare".

Despre stegarul martir a vorbit mai târziu, în scrierile sale, și Vasile Goldiș, una dintre personalitățile marcante ale Unirii din 1918, care spunea: "În opinia publică românească s-a împământenit credința că Adunarea Națională de la Alba Iulia s-a desfășurat fără nicio jertfă de sânge. Inexact. Adunarea Națională de la Alba Iulia și-a avut martirul său. În preziua învierii naționale, din toate părțile Ardealului grăbeau trenurile tixite de români spre Alba Iulia. Sosise un tren lung dinspre Cluj la Teiuș, în ușa unui vagon flăcăul Ioan Arion, înalt și voinic, ca Făt-Frumos din povești, fâlfâia cu mândrie tricolorul românesc al Ardealului. Trenul se opri. În acel moment ploaia de gloanțe izbi în vagoane. O ceată de unguri înarmați se furișase pe acoperișul și în podul clădirilor din stațiune. Ioan Arion fu lovit drept în inimă. Căzu mort în brațele camarazilor. Trupul lui neînsuflețit a fost adus la Alba Iulia și așezat în biserica ortodoxă, de unde i s-a făcut înmormântarea Luni, în 2 Decembrie. În sicriul deschis rana era descoperită și se vedea încă sângele închegat deasupra inimii. Adânc emoționat, ca niciodată în viața mea, dinaintea de vremi cernitului iconostas al bisericuței, i-am mulțumit pentru jertfa sângelui său vărsat pe altarul libertății. Acum odihnește în cimitirul de sub cetatea lui Mihai: un modest monument veghează la căpătâiu (...)"

Istoricul Tudor Roșu susține că Ion Arion nu a fost singura victimă a evenimentelor din 1 decembrie 1918, însă doar despre el a relatat presa vremii și a stârnit atenția personalităților politice de atunci. Potrivit lui Roșu, chiar și în trenul în care a fost ucis Ion Arion a mai fost un

Uciderea lui Ion Arion, "eroul martir al Unirii", un caz neelucidat de 96 de ani

Written by Administrator

Wednesday, 31 December 2014 00:20 - Last Updated Sunday, 22 February 2015 01:11

rănit care a murit ulterior, însă despre care nu sunt foarte multe relatări istorice.

Cazul uciderii lui Ion Arion este încă un mister, iar ultima decizia a fost dată în 1921, de Curtea de Apel Cluj, care stabilea că nu a fost găsit niciun vinovat în acest caz deoarece probele și declarațiile martorilor nu ar fi concludente.

Mediafax